

Beskæftigelsesreformen har et grundlæggende problem: Den sætter ind for sent

DEBATINDLÆG

JANUAR 2026

Hos mange af de borgere, som beskæftigelsessystemet kæmper med at hjælpe, er problemerne opstået længe før mødet med jobcentret. Derfor rammer FH's forslag om udviklingsfleksjob ved siden af.

Skrevet af Signe Hald Andersen, Interventionschef og forskningsprofessor, ROCKWOOL Fonden

Indlægget blev bragt i Information d. 25. januar 2026.

I en kommentar i Information for nylig foreslår næstformand for Fagbevægelsens Hovedorganisation, Nanna Højlund, at der med den nye beskæftigelsesreform indføres et såkaldt udviklingsfleksjob. Et tilbud, hvor svage ledige langsomt kan få udviklet deres arbejdsevne.

Det er et sympatisk og velmenende forslag, der sikkert kan have en effekt for nogle. Men Højlund præsenterer, hvad der ret beset er en lappeløsning, der ligesom andre tiltag i beskæftigelsessystemet ikke for alvor tager fat, hvor forskningen viser, den er gal. For med eller uden udviklingsfleksjob har reformen det grundlæggende problem, at den sætter ind for sent i livsforløbet.

Hos mange af de borgere, som beskæftigelsessystemet i dag kæmper med at hjælpe, er problemerne ikke opstået kort før mødet med jobcentret. De er vokset frem over et helt liv og ofte med rødder i en barndom præget af afsavn, ustabilitet, sygdom, svigt, kriminalitet og manglende hjælp fra systemet.

Det er ikke en holdning, det er et meget robust forskningsresultat.

Danske registerstudier med data på op mod 2,5 millioner borgere viser et entydigt mønster: Udsathed har det med at hænge fast og brede sig. Ny forskning, vi er på vej til at få udgivet, viser, at borgere, der er udsatte som unge, har mere end 50 procents sandsynlighed for også at være udsatte fem år senere.

Er man først ramt på flere områder – for eksempel som modtager af offentlig forsørgelse, sygdom og kriminalitet – så forstærker problemerne hinanden.

Endnu mere slående er sammenhængen bagud i livsforløbet. Jo flere belastninger et barn oplever i barndommen, desto større er risikoen for massiv udsathed som voksen. Blandt de få procent af børn, der vokser op med både materielle afsavn, sygdom, misbrug og anbringelser, ender op mod halvdelen blandt de mest kriminalitetsbelastede voksne – og 40 procent blandt dem, der modtager mest offentlig forsørgelse.

Sammenlignet med børn uden belastninger er forskellen enorm.

En sagsbehandlinger kan ikke rette op på 30 års svigt

Når vi i dag møder disse borgere i beskæftigelsessystemet, møder vi altså ikke et enkeltstående problem, men kulminationen på et langt forløb, hvor systemet igen og igen har haft mulighed for at gribe ind, uden at det er lykkedes.

Det stiller urimelige krav til beskæftigelsesindsatsen og til sagsbehandlerne. Forventningen om, at komplekse og livslange problemer kan løses, når borgeren er i slutningen af 20'erne eller 30'erne, er urealistisk. Ikke fordi medarbejderne ikke gør deres arbejde, men fordi timingen er forkert.

Forskningen viser også prisen for denne sene indsats. Udsatte unge voksne har op mod 20 gange så høj dødelighed som andre. Dødsfaldene skyldes i uforholdsmæssig grad misbrug og selvmord – såkaldte fortvivlelsesdødsfald. Det er et alvorligt vidnesbyrd om liv, hvor hverken systemet eller omgivelserne har formået at skabe stabilitet og håb.

Heldigvis peger forskningen også på løsninger. Et centralt budskab er, at indsatsens effekt afhænger af, hvornår i livet den gives. Tidlige indsatser har ofte et højt afkast, fordi hjernen er mere formbar, og fordi færdigheder bygger oven på hinanden. Sprog, læsning, talforståelse og sociale kompetencer er fundamentet for senere læring og tilknytning til arbejdsmarkedet.

Investeringer i børn og unge er også beskæftigelsespolitik

Danske og internationale studier dokumenterer, at strukturerede indsatser i dagtilbud og grundskole kan forbedre børns sprog, matematiske færdigheder og trivsel markant. Særligt for børn fra udsatte familier.

Nyere forskning peger endda på, at der i grundskoleårene og de tidlige teenageår findes et særligt vindue, hvor indsatser kan have stor effekt.

Men en tidlig indsats bør ikke stå alene.

Da risikogrupperne tidligt i livet er svære at identificere præcist, er der også behov for veludvalgte indsatser rettet mod unge og voksne, der allerede er ramt. Mentorordninger, helhedsorienterede forløb og målrettede uddannelses- og jobindsatser har dokumenterede, om end mere beskedne, effekter og kan være afgørende for den enkelte.

Hvis beskæftigelsesreformen skal lykkes med sit mål om at hjælpe de mest udsatte, bør den være en del af et langt større system. Et system, hvor beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og børneområdet hænger tæt sammen.

Reformen bør derfor ledsages af den klare erkendelse, at den mest effektive beskæftigelsespolitik begynder længe før første samtale i jobcentret. Investeringer i børn og unge, især i grundskolen, er også investeringer i fremtidig beskæftigelse.

Hvis vi tager forskningen alvorligt, handler reformen ikke kun om nye regler og nye redskaber i jobcentre. Den handler om, hvorvidt vi som samfund er villige til at flytte indsatsen frem i livet – og acceptere, at den største gevinst ofte ligger dér, hvor beskæftigelsessystemet endnu ikke har ansvaret.

Relevante medarbejdere

Signe Hald Andersen

Interventionschef, forskningsprofessor

sha@rfintervention.dk

+45 20 69 82 82

FAMILIE OG SOCIALE FORHOLD

SUNDHED OG TRIVSEL

Vidensoverblik fra ROCKWOOL Fonden

Vidensoverblik fra ROCKWOOL Fonden (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning.

Vidensoverblikket er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser på:

<https://www.rockwoolfonden.dk/udgivelser>